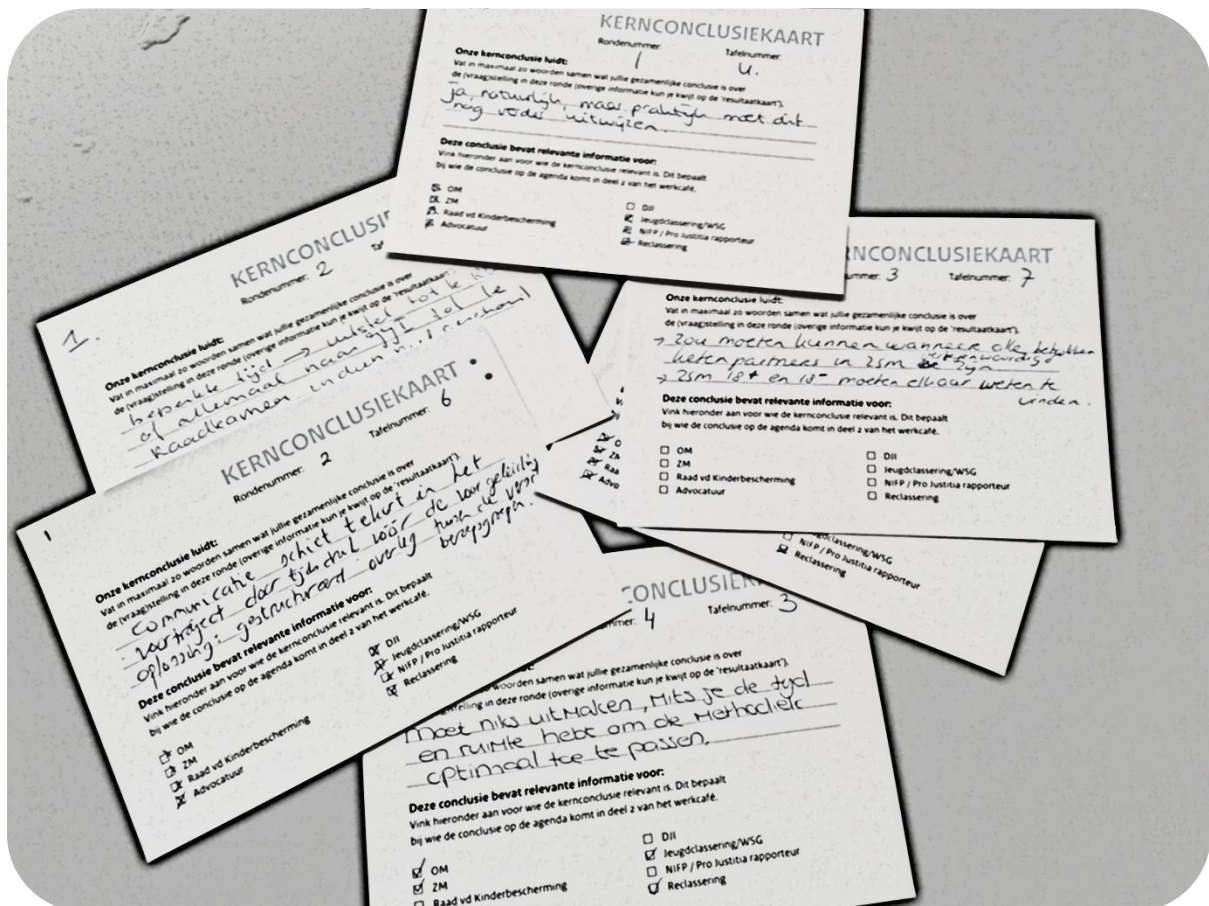

Kansen, aandachtspunten en prioriteiten voor de advocatuur, naar aanleiding van het werkcafé adolescentenstrafrecht

Een terugkoppeling aan de VNJA en de NVSA op basis van de uitkomsten van het Werkcafé adolescentenstrafrecht, september 2014.

7 november 2014

Minke Poppens

Projectteam implementatie adolescentenstrafrecht

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Inleiding

De praktijkbijeenkomsten (werkcafés) zijn georganiseerd om professionals van verschillende beroepsgroepen in de gelegenheid te stellen de eerste ervaringen met het toepassen van het adolescentenstrafrecht met elkaar te delen. Het waren succesvolle middagen waar veel positieve reacties op kwamen. De deelnemers vonden het prettig om nader kennis te maken met elkaars (on)mogelijkheden en om van elkaars kennis en ervaring te leren. De middag heeft tevens zinvolle informatie opgeleverd ten behoeve van de verdere implementatie.

In het eerste deel van het werkcafé is in multidisciplinaire groepen een aantal thema's besproken met betrekking tot het adolescentenstrafrecht. Er wordt in deze terugkoppeling niet verwoord wat de reactie van de deelnemers op de afzonderlijke besproken (vraag)stellingen is geweest: de deelnemers hebben per beroepsgroep de voor hen relevante punten verzameld in het tweede deel van het werkcafé. De respons uit het eerste deel van de middag is terug te lezen in de zevende nieuwsbrief over de implementatie van het adolescentenstrafrecht (Ministerie van Veiligheid en Justitie, september 2014. [Klik hier om de nieuwsbrief te downloaden](#)).

Tijdens het tweede deel van het werkcafé hebben de deelnemers met collega's van hun eigen beroepsgroep een drietal vragen besproken.

1. Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten voor onze beroepsgroep die we vandaag hebben gehoord?
2. Hoe kunnen we bijdragen aan knelpunten waar andere beroepsgroepen tegenaan lopen?
3. Wat is niet aan bod gekomen wat we wel van belang vinden in de verdere implementatie van het adolescentenstrafrecht?

In dit document wordt voor wat betreft de advocatuur een terugkoppeling gegeven van de reacties van de deelnemers op bovenstaande punten, zodat bijvoorbeeld de leden van de NVSA en de VNJA daar hun voordeel mee kunnen doen waar het hun rol in het adolescentenstrafrecht betreft.

Hoofdstuk 1: Overkoepelende kansen, aandachtspunten en prioriteiten

In dit hoofdstuk wordt de respons uit deel twee van het werkcafé beschreven, waar het thema's betreft die voor het merendeel van de beroepsgroepen, waaronder de advocatuur, relevant zijn. In hoofdstuk 2 staan in aanvulling daarop de belangrijkste overige punten voor de advocatuur genoemd.

Snelheid en kwaliteit in het ZSM en IVS-proces

In het voortraject is vaak weinig tijd, en soms mede daardoor weinig informatie, beschikbaar. Desondanks is het van belang om al in een vroeg stadium een eerste inschatting te maken over de vraag of toepassing van het jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen mogelijk van toepassing is. Dit kan van invloed zijn op de plaats waar de voorlopige hechtenis plaatsvindt (JJI of HvB) en/of het type begeleiding dat in het kader van schorsing wordt opgelegd (jeugdreclassering (JR) of

volwassenenreclassering (VR)). Juist in deze fase van het strafproces is volgens de deelnemers afstemming tussen ketenpartners erg belangrijk, bijvoorbeeld op ZSM maar ook rond de uitvoering van de vroeghulp door de VR. Gebrek aan kennis en informatie kan daarmee voor een belangrijk deel worden ondervangen volgens de deelnemers aan de werkcafés. Daarbij moeten ook de partijen die niet bij ZSM aanwezig zijn niet worden vergeten: de advocaat en/of de JR hebben bijvoorbeeld soms belangrijke informatie tot hun beschikking die de afweging in dit stadium kan ondersteunen. Overigens benadrukken deelnemers ook dat wanneer een partij beschikt over belangrijke informatie, zij niet hoeft te wachten tot daarom gevraagd wordt. Op eigen initiatief contact opnemen met bijvoorbeeld het Openbaar Ministerie (OM) is volgens hen wenselijk.

Bekendheid met het regionale zorgaanbod

Het zorgaanbod verschilt per regio. De deelnemers geven aan dat het voor actoren in de strafrechtketen van belang is te weten welke mogelijkheden, en vooral ook onmogelijkheden, er zijn wanneer het 18- tot 23-jarigen in het jeugdstrafrecht betreft. Het gaat dan bijvoorbeeld om leeftijdsgrenzen die aan zorgaanbod gekoppeld kunnen zijn en eventuele wachtlijsten of andere belemmeringen in het toeleidingsproces. Wanneer de nodige zorg niet in het vonnis terecht komt kan dit problemen opleveren in de financiering daarvan. Wanneer zorg wordt opgenomen die niet beschikbaar blijkt voor de betreffende adolescent kan het vonnis onuitvoerbaar blijken.

Niet besproken onderwerpen

In de afsluiting van het werkcafé konden deelnemers, naast aandachtspunten en prioriteiten, ook onderwerpen benoemen die tijdens het werkcafé niet aan bod zijn gekomen maar die zij wel van belang vinden voor de verdere implementatie van het adolescentenstrafrecht. Twee onderwerpen kwamen daarin herhaaldelijk naar voren. Ten eerste de mogelijkheid die met het adolescentenstrafrecht is geïntroduceerd om een PIJ-maatregel, onder bepaalde voorwaarden, om te zetten in TBS. Ten tweede werd de transitie van de jeugdzorg naar de gemeenten (1 januari 2015) als aandachtspunt aangedragen, waarbij met name de vraag was of gemeenten voldoende zijn voorbereid en een zorgaanbod tot hun beschikking hebben die past bij de behoeften van de doelgroep van het adolescentenstrafrecht.

Beide punten zijn onder de aandacht van de projectgroep adolescentenstrafrecht.

Hoofdstuk 2: kansen, aandachtspunten en prioriteiten voor de advocatuur

Naast de meer algemene punten die voor meerdere partijen in het strafproces gelden, zijn ook punten ingebracht die specifiek voor de advocatuur relevant zijn. Deze worden in dit hoofdstuk nader omschreven¹.

¹ In de bijlage zijn de schriftelijke reacties van de aanwezige advocaten op de vragen in deel twee van het werkcafé volledig en letterlijk opgesomd.

Deelnemende advocaten noemden als belangrijke aandachtspunt in de verdere ontwikkelingen rond het adolescentenstrafrecht, dat zij meer proactief kunnen handelen, met name vroeg in het strafproces (ZSM, voorgeleiding rechter-commissaris), wanneer zij het vermoeden hebben dat mogelijk toepassing van artikel 77c aan de orde zou kunnen zijn. Zij hebben vaak sneller meer informatie tot hun beschikking over de persoonlijke situatie van een verdachte, die van belang kan zijn in de besluitvorming van het openbaar ministerie.

Deelnemende advocaten zien voor zichzelf ook een rol weg gelegd waar het de privacy-regels bij 18-plussers betreft. Juist in de categorie adolescenten die in aanmerking komen voor toepassing van het jeugdstrafrecht is informatie van bijvoorbeeld ouders van belang in het inschatten van de situatie en het opstellen van een plan van aanpak door de reclassering. Advocaten kunnen met hun cliënten hierover in gesprek gaan om duidelijk te maken wat het belang is van het geven van toestemming aan de adviseur van de reclassering om de nodige referenten te raadplegen.

Een van de besprekpunten die advocaten nog van belang vinden in het vervolg van het adolescentenstrafrecht maar die niet tijdens het werkcafé is besproken, is de rol van de politie om informatie te verzamelen die relevant is voor de afweging over al dan niet toepassen van artikel 77c sr. Ook plaatsten een aantal advocaten kanttekeningen bij artikel 77p lid 1 sr. (het uitgangspunt dat een mislukte werkstraf in principe wordt omgezet in jeugddetentie, tenzij er zwaarwegende redenen zijn dat niet te doen, is wat hen betreft onwenselijk).

Bijlage 1: Prioriteiten werkcafé adolescentenstrafrecht - Advocatuur

In deze bijlage staan alle punten opgesomd die de deelnemende advocaten hebben ingebracht naar aanleiding van de vragen die in het tweede deel van het werkcafé Adolescentenstrafrecht zijn gesteld. Zij hebben de antwoorden eerst gezamenlijk opgeschreven, waarna de uitkomsten plenair zijn besproken, samen met de deelnemers van de overige aanwezige beroepsgroepen. De tekst in deze bijlage vormt een letterlijke weergave van de schriftelijke reacties.

Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten voor onze beroepsgroep die we vandaag hebben gehoord?

- In beeld komen. Zelf contact opnemen en aan de ZSM tafel komen.
- Problematiek van de financiering (en de beperkingen daardoor)
- Privacy bepalingen bij 18+ en rol die advocatuur kan spelen (door middel van overleg met de cliënt) om daarmee om te gaan.
- ASR moet ook ambtshalve (of op verzoek) door RC kunnen.
- Voorgeleiding RC: weinig informatie bij 18+ zonder voorgeschiedenis. Kennis is er niet altijd bij alle partijen.
- Vroegtijdig contact opnemen met ZSM-OvJ en RvdK zodra je als advocaat het vermoeden hebt dat in casu toepassing van JSR aan de orde zou kunnen/moeten zijn, zodat hier al voor de voorgeleiding zo goed als mogelijk onderzoek naar gedaan kan worden.
- Informatieve plicht advocaat naar cliënt/ RB over financiële consequenties hulpverlening/interventies.

Hoe kunnen we bijdragen aan knelpunten waar andere beroepsgroepen tegenaan lopen?

- Privacy bepalingen bij 18+ en rol die advocatuur kan spelen (door middel van overleg met de cliënt) om daarmee om te gaan.
- Bereikbaar zijn voor overleg (zijn de advocaten in het algemeen wel).
- 18- tot 23-jarigen laten vallen onder jeugdpiketregeling (in verband met mindset jeugdadvocatuur)
- Zorgaanbod is niet afgestemd op 18+. Wachtlijsten en drempels bespreekbaar maken.
- Korte lijnen zijn voor iedereen van belang
- Communiceren met de RvdK en JR, nog voor de voorgeleiding. In de vroeghulp bijvoorbeeld. De informatie/communicatie meer transparant maken. Doorgaans gebeurt dit niet omdat er te weinig tijd voor is. Als advocaat kun je hierdoor bovendien de ouders van de cliënt beter informeren en/of voorbereiden op de voorgeleiding.
- Informatie aandragen bijvoorbeeld over persoonlijke omstandigheden ten behoeve van de toets ASR.

Wat is niet aan bod gekomen wat we wel van belang vinden in de verdere implementatie van het adolescentenstrafrecht?

- PIJ-TBS
- 77P: taakstraf verplicht omgezet in jeugddetentie bij mislukking.
- Sluiting Amsterbaken
- Taak politie-informatie over functioneren etc: objectief.
- Flexibiliteit tussen ketenpartners en tussen JSR/VSR gedurende het traject.
- Transitie per 1 januari 2015: Hoe gaat het dan verder? Is men bij de gemeente ook ingespeeld op 18+ met zorgbehoefte voor 18-?
- Advocaat mogelijkheid rapportage aanvragen.